

„DALMATINSKI HRVAT“ izlazi svake sbole
Godišnja predplać Din 98 — Polugodišnje
Din 48 — Tromjesečno Din 24 — Za Ame-
riku godišnje dva dolara.

OGLASI PRAMA CJENIKU

Račun kod Pošt. Ček. Ureda, Zagreb, br. 38.004

Privremeni telefon
preko dana br. 38 — preko noći br. 23
(interurban)

DALMATINSKI HRVAT

Poštarina plaćena u gotovu.

„Dalmatin. Hrvat“ je vlasništvo promicateljnog
odбора „Hrvatske Štamparske Zdruge“ a. o. l.
u osnutku u Šibeniku.

Pisma i novci šalju se na adresu:
„Dalmatinski Hrvat“ — Šibenik, Glavna ulica 108

Rukopisi se ne vraćaju. — Pisma ne frankirane
ne primaju, anonimna u koš.

NOVINE ZA PROSVJETU, GOSPODARSTVO I POLITIKU DALMATINSKE HRVATSKE,

God. III.

ŠIBENIK, 19. SRPNJA 1924.

Br. 80.

ZDRAVO SAMOZVANI!

Nekoć su ovako dolijetali soko-
lovi, koji bijahu ljubljeni i voljeni.
kao vijesnici narodne slobode i kao
naša nada u bolje dane — danas
nam dolazite vi! Ali vi nam ne don-
šate slobodu ni bolje dane. Vi ste
u našoj sredini tudjinci. Vi nemate
osjećaja ni za što, što je nama mило
i sveto. Vi ste oružje naših neprija-
telja.

Da zavarate javnost i zavedete
hrvatski Šibenik, koji je uvijek volio
Sokol, koji ga ljubljše odavno — vi
se danas ročite ovdje u naše protu-
narodne svrhe, a pod izlikom, da
slavite tobožnju 25-godišnjicu, dok
svak zna, da ste istom pred 2 godi-
ne snesli u tudjem gnijezdu, svoje
kukavičje jaje. Ovaj vaš slet za š-
ibenske Hrvate znači, da ste vi, gdje
god vas ima, bezobzirno i smiono
prekinuli tradiciju hrvatstva svuda
pa i u Sokolu, i ako je se, baš kao
sokolovi niste smjeli odreći, jer se
baš najlakše preko hrvatstva dola-
zilo i dolazi, ne samo slavenstvu,
nego i slobodi. I danas hrvatstvo
znači borbu za slobodu, a istom ovo
mora da bude ideal sokolske misli.
Sloboda za svakoga, i sloboda za sve
slavenske narode.

Hrvatski Sokol nema danas sreće,
van svoje zemlje, jer vas vole i ta-
kovi sokolovi, koji sa slobodom ne-
maju ništa zajedničko i takvi, koji
u opstvu drže drugu slavensku braću.

Da, prekinuli ste tradicije hrvat-
stva, jer kao što mrzite slobodu,
mrzite i hrvatstvo. Htjeli bi ste ga
uništiti, da kao pobjednica iskr-
sne nasilnička vaša volja, koja u umu
svome hoće propast hrvatstva. Da,

vaše vodje u Šibeniku razglašiše, da
slave 25-godišnjicu, da šibenski nar-
od promisli, da oni nisu prekinuli
junjsku i slavnu tradiciju Hrvatskog
Sokola u Šibeniku, ali se Šibenik ne
da zavarati. On pamti, da je Sokol u
Šibeniku prestao da bude ono,
što je bio, Sokol u Šibeniku nije
više gnijezdo sokolova. Sokol u Š-
ibeniku kakav je i šta je, nema prava
da slavi nikakovu 25-godišnjicu, ali
zato može da slavi dvogodišnjicu
svog izdajstva. Šibenski Sokol više
ne leti, a kada bi se njegovo kretan-
je moglo nazvati lijetom, to bi bio
lijet u pad, jer u pad ga vode nje-
govci vodje, koji su pali prvi i to
kukavno, nejunjski. Da napomeno-
mo samo jedan od tolikih očevitih
znakova, koji bilježe njihov pad.

Bezlična šaka čeljadi, koja ne
prestavlja ni jednu čest naroda, ni
njegovu pamet, ni srce, ni volju, ni
poštenje, ni misao, sakupila se u
borbene čete, a za svoj etički prin-
cip priznaje samo silu. Silu prema
svemu i svačemu, što je neodvisno,
što osjeća čovječji i pošteno. Četa
ove čeljadi, gdje god se pojavi, do-
lazi da vrši nasilje, da izazivlje, da
lije krv, da kida živote. Sokolovi,
koji se danas ročite u ovome gradu,
koji ste mrlja njegovu suncu, znajte
što već znate, da su vaše vodje od-
vratni poklonici ovih nasilnika. Ove
su čete izazivajući na krv i pokolj,
žedjale i pile hrvatstvu, seljačku i
radničku krv. I kad su u jednom
od svojih posljednjih pokolja, u
hajdučkom napadaju, na starce, žene
i djecu, naišavši na otpor branilaca
ovih bezpomoćnih, izgubili tri svoja

napadača, vaše su vodje to nazvali
pregaranjem i junactvom valjda za to,
jer su ovi napadači navalili na nevine
živote. Ovim se napadačima poju
opijela, a na ova opijela dolaze sa-
me i nezvane vaše vodje u Šibeniku,
Splitu, Dubrovniku i Sarajevu. Jeste
li ih pitali, slaže li se to sa sokol-
skom tradicijom, sa sokolskim po-
nosom i poštenjem? Što zajedničko
mogu da imaju vaše vodje, koje
misle da nastavljaju sokolske tradi-
cije, sa ovim krvnicima? A ako išta
imadu zajedničkog, oni su opća
sramota, i vi ih se treba da stidite,
a da sami ostanete ponosni — vr-
tite šibenski Sokol njegovim tradi-
cijama.

Hrvatski je Sokol u Šibeniku,
odgajao borce i junake. Još i danas
živu živše njegove vodje, ali ih se
vi odričete, jer su Hrvati, jer nisu
kukavice, da budu službenici, jer su
ponosni, a da ne budu borbeni, jer
vide, da su kod vas propali svi
ideali, sve što uznosi, da se još sa-
mo znate koristiti tudjim trudom,
koracajući po njihovom utreniku.
Odričete ih se, jer u svojoj bezob-
zirnosti niste sposobni da ocjenite
njihov rad i njihove zasluge za so-
kolsku stvar.

Prevrnuste naš ponosni barjak,
odrekoste se Krešimirova imena,
imena Krešimirove župe, da danas
budete bezimenni, kao što ste i izli-
žni; izbaciste Hrvate-sokolove da
ništa ne bude, kao što je bilo,
da na garištu hrvatstva podignete
svoje krilo.

Šibenik, vam se ne veseli, on na
vas gleda kao na tudjince i svoje

neprijatelje. On vas ne može da
voli, on vam, zato veli: Došli ste
da nas pogubite u našem hrvatstvu,
Nemoćni ste. Ono će da vas nad-
vlada.

Vratljie se svojim kućama, vratljie
se u svoja legla, ne dirajte u naša
gnijezda. Idite, vi nezvani!

Nekoć.

Bilo je to davno, prije 15 go-
dina, kad prvi put starih na tlo
Krešimirova grada. Dodjoh sa za-
darskim sokolašima, zadarskim hr-
vatima, na sokolski slet Krešimirove
župe.

Cio je Šibenik plivao u moru
hrvatskih barjaka. Sa Šubičevca oru-
kičena velikom trobojnicom, gruvale
su mužare. Tisuće i tisuće seljaka
crvenim kapicama, stotine sokolova
u crvenim košuljama, sa glazbom i
barjicama dodjose nam u susret.
Onaj veličanstveni prizor, kad se
ono more ljudstva spuštalo sa Po-
ljane k moru, neću nikad zaboraviti.

Od uzvika „Živio“ odjekivao je
cijeli zaljev. Glazba svira staru so-
kolsku himnu, razdragano mnoštvo
maše kapama i šeširima, pozdravlja
zastavama i rupcima, pjeva, kliče,
plače od zanos. Ni jedno oko nas
zadarskih Hrvata, nas na milost i
nemilost zadarske ulice prepuštenih
patnika, ne osta suho. Kakvo je to
zadovoljstvo naći se od jednog slo-
bodan, svoj među svojima, gdje
možes dati slobodna oduška svojim
narodnim osjećajima, to može da

Dujo i Mujo.

U gustome skoro mraku
Tisnu splitskom u sokaku
„Balavac“ se svio Dujo
I ciganin srpski Mujo.
Dujo piva, vincu hvata,
„Još Hrvatska nij' propala!“
Dokle tako ori Dujo,
S druge strane grmi Mujo
Davorije mile svoje
„I nebo je srpske boje...“
Skobije se u sokaku,
Grunuše se u tom mraku.
„Sve polakše, more, bre,
Što nij' srpsko neka mre!
Kakve to su švapske pesme?
Sad se tako pevat ne sme!“
„Sritan ja sam sad ko ptica:
Leti lička željeznica,
A i unska boće doć,
Pa će Split nam naprid poć:
Bit će masti, bit će žita —
Nena Splita do Splita!“
„Sokački te smako bog,
Split Vaš boće dobit — rog!
Gradit će se željeznice
Preko majke Srbijice,
A glavna će, mog mi oka,
Luka biti srpska Boka.“

Generali i ministri
I konzuli k tomu bistri
Sve se naši Srbi meću
I na vašu korist veću:
Sve što valja dobi Srb —
A bosanski vama grb! —
Tu mu Mujo, crni vraže,
Baš bosanski grb pokaže.
Raspali se splitski Dujo,
Razljuti se srpski Mujo:
„Splitsku narav, znaš, je ljuta,
Biži meni, vlaš, s puta!“
A pijani Mujo viče:
„Srbini nikad ne uzmiče!“
Poletio Mujo k Duji,
Nasruo Dujo k Muji.
Zgrabiše se u tom mraku,
Gužvaju se po sokaku,
Dujo zgrabi za kosinu
Mujo šćepa za nosinu...
Tu je vika, tu je klika,
Tu je borba, tu je korba,
Tu je breka, ta je dreka,
Tu je stupa, tu je lopa...
Kad udari Dujo Muju
Šačetinom usred njuške: —
„Ovo su ti srpske kručke!“
A kad Mujo bubne Duju
Srid trbušne krupne lokve: —
„Ovo su ti splitske smokve!“

Valjaju se po sokaku,
Gužvaju se u tom mraku,
Al tad redar poviri,
Pa obudva umiri,
„Oba sveza, pasja vira,
Pa u zatvor on ih stira.
Na klupi im noge skupe,
Pa im staše gladić „dupe“:
Žila kuca, koža puca,
Žila bije, krvca lije.
„Znajte, da je bolji mir,
Nego li je bablji pir!“
Drugo jutro u zoricu
Otvaraju tamnicu.
„Jeste li se otrznili?
Jeste li se umirili?
Izdirate oba, more,
Drugi put će biti gore!“
Sad posramljen svaki ide
I oba se kruto stide.
Besidio splitski Dujo:
„Cuješ mene, brate Mujo!
Zustivo se mi na miru,
Piviti ćemo ko na piru:
Meni moja latinija,
Tebi tvoja Šumadija:
Popu pop, bobu bob —
Neka nitko nije rob!“
Odgovara ganut Mujo:
„Aferim ti, dragi Dujo!

Evo idem, majčim sine,
Odmah s mesta preko Drine:
Tu ću gojit svoje svinje
I krpati kotle sinje,
Poslat ću ti suha svinjca,
A ti meni bačvu vinca.
Popu pop, bobu bob,
Neka nitko nije rob!“
„Kad svršismo bratski stvar,
Zapušimo po cigar!“
„Kad se duga mešam puta,
Volim, Dujo, ja burmuta!“
Dujo lulu zapušio.
Mujo burmut ponjušio.
S dima Dujo zakašlja,
Pa kada se nakašlja
Okrenu se strilovito
Pak otpjuncu gromovito
Pram istočnom tamo smiru
I opsova „pasju viru!“
A Mujo ga kibat zače,
Suze roni ko da plače,
„To je zdravo!“ Mujo dreknu,
Gromorno se pak oseknu,
Te opsova „turski krst“,
Pa otare o zid prst...
Pokloni se Mujo Duji,
Nakloni se Dujo Muji.
„Z bogom ostaj, dragi Dujo!“
Sritno pošo, dragi Mujo!“
Stipica Biokovac

razumije samo onaj koji je tkovao šta iskustio.

Iskrcasmo se. Obaspe nas kiša cvijeca. Iz tisuća grla zvi se pozdrav: Živili braćo zidarski Hrvati — Živili Hrvatska! I dok se izrukavasma-izjubisimo s braćom, glazba zahvati divnu starčevićansku himnu. Na prve zvukove sve zapleše, sve ko dogovorno zanosno zapjeva:

Sretna nam bila hrvatska mati,
Svaki će život dati njoj.

Naše je geslo „Bog i Hrvati,
Hrvat u svojoj kući svoj!“

I uz svirku i pjevanje Starčevićeve himne odosmo u Šibenik, ondašnju austrijsku ratnu luku, sjelo austrijskog admirala.

Nigdje jednog izazovnog poklika, jedne žandarske bajonete. Sve mirno, skladno, bratski, čisto hrvatski. Cio je grad uzeo učešća,

ni jedna kuća ne osta neokićena, ni jedna duša ne osta hladna, nerazdragana. Sreću i zanos opažalo se na svakom licu.

Evo ovako je »Hrvatski Sokol« u Šibeniku, dočekaio nas Zadarske Hrvate, proslavio svoju desetgodišnjicu.

Ovako nekoć.

I sutra će tobožnji taj isti »Sokol«, da proslavi svoju dvadesetpetgodišnjicu. Ne zavidamo! Jedno samo hoćemo da opazimo, da sin koji se odreklo i stidi očeva inena nema prava da se očevim perjem kititi. Pa tako ni taj »Sokol« koji je svoju časnu i slavnu hrvatsku zastavu poslao u muzej, koji se odreklo svog naziva »hrvatski« nema prava da slavi dvadesetpetgodišnjicu osnutka »hrvatskog Sokola« u Šibeniku.

Zadarski Hrvat.

Važno riješenje kasacionog Suda.

U pitanju zaplijenjenih novina, šibenski državni odvjetnik g. Šime Burić imade rek bi sasvim druge nazore nego li njegovi kolege u — Zagrebu i Sarajevu. Tamo kad se list zapljeni, državno odvjetništvo a ne policija, javlja **namah** uredništvu, i tiskari, rasprodavačima **pismeno**, da je dotični broj zapljenjen i što je zaplijenjeno, list odmah priredi drugo izdanje, a zapljenjeni prostor ostavlja u bijelu. Ta se je praksa svudje uvela, ali ta praksa ne ide Buriću u glavu. On je iznimka i u tomu, i dok se dobije odluku suda treba čekati dva dana. Međutim kasacioni Sud, izdao je načelno rješenje u pogledu osuda, a te se protežu i na zapljene novina. Kako postupaju sudovi u Sarajevu i Zagrebu, to ima da vrijedi i za Šibenik.

Riješenje kasacionog suda glasi:

U posljednje vrijeme nastale su velike teškoće u radu pojedinih sudova, jer se njihove donešene odluke i presude nisu htjele izvršavati od sudova u kojoj drugoj oblasti naše države, u kojoj još vlada kaje od mnogih predratnih sudskih zakonodavstva. Odluke nekog prvostepenog suda u Srbiji nisu se izvršavale u Hrvatskoj i obratno, što je stvorilo ogromnan haos u radu pojedinih sudova.

Naši sudovi stajali su na gledištu, da oni nisu dužni izvršavati odluke sudova, koji sude po stranom zakonodavstvu, jer bi — izvršujući ih — došli u sukob sa pozitivnim zakonodavstvom. Primjenjujući skrupulozno to svoje gledište, oni su došli u sukob sa mnogim sudovima iz drugih pokrajina, koji su odgovarali istim načinom, tako da se odluka nekog zagrebačkog suda nije nikako mogla izvršiti u Beogradu i obratno. Ovakav apsurdan rad i tumačenje nekili zakonskih propisa primorao je ministarstvo pravde, da se obrati kasaciji tražeći od nje da doneše po ovom sporu obaveznu odluku.

Kasacija je uzela u postupak ovaj zahtjev min. pravde, te je još prije tri mjeseca donijela na jednoj svojoj općoj sjednici odluku, kojom se gore pomenuta gledišta i tumačenja pojedinih sudova potpuno negiraju. Po toj odluci, koja je za sve sudove u zemlji potpuno obavezna, moraju svi državni sudovi izvršavati donešene odluke pojedinih sudova, bez obzira da li su te od-

luke donešene na osnovu jednog ili drugog zakonodavstva, koja se u našoj zemlji primjenjuju.

Ova odluka kasacije motivisana je činjenicom, da pravno i formalno postoji samo jedna i jedinstvena država, te se prema tome i sudovi u pojedinim pokrajinama imaju prema tome upravljati, sve do potpunog izjednačenja zakonodavstva svih u našoj državi ima šest: srbijansko, crnogorsko, bosansko-hercegovačko, hrvatsko-slavonsko, austrijsko i mađarsko.

Ova odluka kasacije dostavljena je min. pravde, koje je tek onomadne uputilo raspis svima sudovima u zemlji, citirajući odredbe same odluke, i naredjujući da se ona ima striktno ispunjavati.

Vidit ćemo u buduće, da li će se g. Burić držati ove odluke ili će i na dalje postupati prama nama drugčije nego li drž. odvjetništva u Zagrebu, Sarajevu i Beogradu postupaju prama tamošnjim novinama.

Fantazija zamj.

sreskog poglavara.

Br. 78. od prošle subote, bio nam je od Poglavarstva zarobljen, radi članka, u kojemu se doouša razgovor, vodje španjolskih republikanaca Leroksa sa jednim pariškim novinarom.

Odluka o zapljeni glasi:

Kr. Sresko Poglavarstvo - Policijski Br. 794/12/R. [Odsek

Šibenik, dne 13. VII. 1924.

Gosp.

Medić Niko,

(odgovorni urednik „Dalm. Hrvata“) u Šibeniku.

Ovo Kr. Sresko Poglavarstvo — Policijski Odsek nalazi da na temelju čl. 13 Ustava Kraljevine SHS zabrani rasturanje i prodavanje broja 78 Dalm. Hrvata od 12. srpnja 1921 odštampanog u Pučkoj Tiskari, po Vanu kao odgovornim urednikom s

razloga, što članak „Španjolska bu-tuča republika“ na trećoj strani li-sta sadržava skrajnosti urede Nj. Veličanstva Kralja.

Podjedno se sprovadja djelo sudu u smislu citiranih propisa pu-tem Drž. Odvjetništva

Kr. Sreski Poglavar:

u. z. Kukuljić, v. r.

Kadu na upravi jednog pogla-varstva imade funkcionera, koji ne čitaju naše makar važnije novine ili pak ne znadu što čitaju, onda u njihovim glavama nastaje zbrka — i plijene. U zarobljenom članku ne-ma ni spomena o kralju Aleksandru Karadjorgjeviću, već se suboparno pređaša intervju Leroksa o španjol-skom kralju, a radi toga naš list nije nikako mogao biti zapljenjen, jer se po vidovdanskom ustavu ne-može plijeniti, ono što je u Barcelo-ni slobodno pisati, čitati i govoriti.

U gradu se govori, da se drž. odvjetnik silno ljutio, da mu polici-ja dava toliko nepotrebnog posla bezsmislenim zapljenjima, jer je drž. odvjetnik onaj intervju čitao, pred nekoliko dana, u sarajevskim novi-nama. Osim toga, se šapuće, kako je policija htjela u subotu upasiti našeg odg. urednika, ali se je i tomu energično usprotivio drž. od-vjetnik.

Ovaj njegov postupak se tumači tako, da se je i g. Burić, počeo u-vjeravati, da svi nalazi, da se pro-gone šibenski Hrvati republikanci, sumo jačaju redove ovih, i jer je re-publikanski pokret u sjevernoj Dal-maciji danas tako jak, da se repu-blikanci ne plaše crnog kabineta u Splitu i njegove podržnice u Šibe-niku, koji dnevno stvaraju zaključke i smišljaju osnove, kako bi se imalo uništiti sve Radićeve pristase na Jadranu.

Primiti smo i presudu okružnog suda, kojom je potvrđena gornja zapljena. Proti ovoj presudi uložili smo priziv, da gospodi savjetnicima dokažemo, da se ono, što cenzura u Sarajevu nije zapljenila, nemože ni ovdje plijeniti. Nedvojbeno je da će priziv biti riješen, po našem shvaćanju, pogotovo nakon riješenja Kasacionog suda, o kojemu je go-vora, u današnjem broju, na dru-gom mjestu.

Plać vile Srbijanke.

(Radićevim poslanicima).

Spjevao: Nikac od Rovina.

Ovaj Nikac-Čukac-Strikuc-Prikac-Gizdac i kako vi mili moji repu-blikanci hoćete, da ga nazovemo, spjevao je jednu »bratsku« pje-smu pod gornjim naslovom i posvetio ju je našim narodnim zas-tupnicima Hrvatskog Narodnog Zas-tupstva. Ta pjesma počimlje ovako:

Na koljena zemlji pan' te,
poniznici!
I ako je čas posljednji,
nesretnici!
Naša su vam širom urala
otvorena!

Pružamo vam bratsku ruku,
vjerē punu!
Da ginemo za jedinstvo,

i za Krunu!

Poljubite zemlju grada

Beograda!

Pa u njedra hod' te majci,

Srbijanci!

Sve ludosti i gluposti,

do sad vašē!

Neka idu u zaboravu,

kru' ste našē!

Skitali ste i lutali,

na sve strane!

Grđiti ste i vredjali,

naše rane!

Sad u glavu pamel primi' te,

radi Boga!

I skrasite na ognjištu,

roda svoga!

Jer od tudjeg tuga bije,

pamtite li!

A od svoga, sunce grije,

vidite li!

Ko za brata ne će brata.

dobro znujte!

Tudjina će gospodara,

njemu kuku!

Sad na poso pa sperite,

svoju bruku!

Sa obraza Frankopanu,

ljutu ranu!

Pogledajte oko sebe,

na sve strane!

Razvurnute svud vidite,

strašne žvale!

Od dušmana i krvnika,

roda svoga!

Ne pod tudji barjak, braćo,

ako Boga!

Krst stradanja za slobodu

ponijesmo!

I zbog vas ga na golgotu

iznijesmo!

Beč i Pešta dva su grada,

vazda bila!

I do jučer kru se vašā,

tamo pila!

Već Habsburške krune nema,

zlakobnice!

Na konjske je raskovano

potkovicē!

Manite se više Beča

izgore!

Ostav' te se lude Pešte,

nek se budi!

Pa gledajte zoru našu,

kako rudi!

P r a v i
Schicht-sapun s markom „Jelen“
bio je i do sad najbolji, jest najbolji i
ostaće najbolji.
Pazi na ime Schicht i marku „Jelen“!

Orfanci Rade Pašića.

»Novosti«, list Joce Jovanovića objelodanjuju prvu seriju glavnih saradnika Rade Pašića u njegovim mnogobrojnim aferama.

Pošto je korupcija jedan od glavnih elemenata ovoga režima, koji traje i trajat će još, to treba i šira javnost, da se upozna sa svim glavnim i srednjim faktorima korupcije. Korupcionisti su u ovoj državi tako važan faktor, kako su u drugim državama odprilike političari, nar. zastupnici, viši činovnici. Razlika je ta, što oni svoja imena po mogućnosti sakrivaju. Dobro je stoga, što su »Novosti« počele otkrivati ta imena, jer treba znati, tko sve sačinjava kader ljudi, koji stoje u službi najuplunijega i najrazgranjenijega državnoga posla — korupcije.

U prvog listi su slijedeći:

1. Kulon, pariški burzijanac.
2. Dr. Milan Stojadinović, ministar financija.
3. Dr. Voja Janjić, ministar vjera.
- Dr. Velizar Janković, bivši ministar. Za ovog »Novosti« kažu, da je bio u ortakluku sa Radom Pašićem dok je bio ministar, koji je položaj izgubio na zahtjev R. Pašića.
- V. Janković pokazao se je naime nedelikatan i nesolidan prilikom diobe Hirša i otpupa Južnih željeznica, kada je pokušao da prikrati Radu Pašića u njegovom dijelu.
5. Velja Popović, advokat, narodni zastupnik i član uprav. odbora Slavonske Banke, bivši šef kabineta ministra predsjednika N. Pašića.

6. Dr. Miloš Martić, advokat iz Dalmacije.

7. Dr. Emerik Tartaglia, advokat iz Dalmacije.

8. Dr. Radaković, advokat.

9. Dr. Niko Novaković, liječnik i narodni zastupnik iz Dalmacije.

Pomoćni agenti i organi za ucjene i sprovođenje nižih poslova: Gjorgje Rot, Ilkić ing., August Mišetić, činov. min. vanjskih poslova, Vasa Vukićević, Ljub. Antić, Milutin Stefanović, Vlada Ristović Mihajlović, bivši sekretar min. vanjskih poslova; Krstulović, direktor Slavonske Banke; Pera Pašić, bivši čin. min. vanjskih poslova.

Mnoga su ova imena poznata i u politici; najbješnji su to zagovornici vidovdanskoga ustava i jake ruke protiv Hrvata.

Sa slogom se ljudi.

Sa slogom se ljudi
Iz nevolje dižu;
Sa slogom se snaže
I u dobro stižu.

Želiš k cilju dospiti,
K dobru, sreći, doći?
Sloguj s braćom pa ćeš to
Sve postići moći!

Grgo Petković, seljak.

Splitske nepodobštine

Split 13. srpnja.

(Općinske stvari). Napokon što su mezmirci naše općine želili to se je i obistinilo, naime sagradila se nova općinska kuća u kojoj se uložilo više novaca, nego da su se tri nove sazidale. Ali naš mali Gjinu je zadovoljan jer tako će se njegovo ime najkrajvećiti, tim više, što će neki od skulturnoša u vijeću predložiti da

se na pročelju postavi Spomen-ploča u počast maloga Gjina. Da vidimo. Za gradnju iste nije se dakako pazilo na ekonomiju kao što se niti ne pazi na namještenje činovnika. Nevjerojatno, naša općina po broju činovnika ima ih više no bilo koji državni ured i svaki dan se novi primaju, a neki nepredudni odpuštaju (kao Radelić). Gleda činovnika vrijedi dobrim dijelom partizanstvo. Na primjer Naslovni opć. tajnik Martin Šegvić, šef svoje orjunaške dinastije otraga mjeseci bio je umirovljen i potrijosto vijeće, po preporuci patrijske uprave ubrojilo je u mirovinu Šegviću sve godine što je u mlade dane izslužio kao austrijski žbir ili financ. Stridran po umirovljenju bio je uzet u privremenoj svojstvu kao tobožnji šef vojnog odsjeka sa plaćicom od 8 hiljada kruna i tako sa mirovinom bere 14 hiljada kruna bez eventualnih komisijonalnih pristojbina. U općini on i kolegu mu Duje Fraivanov vedre i oblače i što oni reku Malome to je gotovo. Većim djelom tu su namješteni orjunci. Zašto i čemu treba šef vojnog odsjeka kad je tu orjunac Martić koji sve rukovodi? Sada su preuzeli u službu i Luku Lozića i za pomoći ga, dadoše mu nadgledavanje krčama. Osim poznatoga Luke Lozića tu stoji kao šef onagrafskoga ureda Jerej Don Matej Škarica, brat na više stolica sjedećeg odvjetnika Dra. Vjekoslava, i njemu ču novo su dodijelili Sturu Angelinu bivšu činovnicu općinskog Providnog Ureda i ta milijunerka, nosi dozvolom i privolom načelnika komad kruha drugim potrebnim i gladijućim osobam. Da, ona je milijunerka, jer prima kamatu od 12% na 900 hiljada kruna, jer prima gracijalu kao kći jednog pok. suca, jer majka joj prima mirovinu, jer unajmljuje dvije sobe za tri hiljade kruna i k tomu od općine 3000 kruna. Jeli to partizanstvo? Velika je zasluga načelnika jer je znao svemu doskočiti, pošto u slučaj koje nezdode imade u uredu liječnika, sveštenika, ambulancu a još samo fali jednu primajalu i jedna kapelica. Jeli čovjek od oka naš ngrbirani načelnik?

Glas ispod Marjana.

Tko može nek pomože.

Svojedobno je sreski načelnik Kosto Dragičević na razbojnički način ubio seljaka Nikolu Waltera, rođenog Hrvata. Dragičević je pobjeo i nema toga ni žandara, ni policajca, ni državnog odvjetnika ni ministra, koji bi do sada bili mogli uhvatiti ovog vodju radikala u Bosanskoj Gradskoj da mu zakon sudi. Pobjeo je i nema ga! Ali za to bijedna udovica ubijenog Nikole nema koga da se sada brine za nju i za dvoje nejake joj dječice. Ona se sad nalazi u tolikoj bijedi, pa svaki onaj Hrvat, koji može treba da ju pomože. I najmanji darak doći će joj kao božija mana. Doprosine nek se pošalju ravno na njzinu adresu: *Mara ud. Walter pok. Nikole, Doljni Varoš, Stara Gradiška (Hrvatska).*

ORJUNI i jugo-SOKOLU za uho.

Evo kako njihov »zmajeviti i og-njeviti«, predsjednik, čelnik Orjuna, te duša jugo-Sokola, dava sam o sebi, javno u novinama, svjedočbu poštenjaka.

IZJAVA. *)

Potpisani Josip Kessler, zubar sada u Splitu, izjavljuje, da nije istinita vijest, koju je on poslao iz Šibenika listu »Pobeda« u Splitu, i koja je bila tiskana u br. 44. dne 24. II. 1923. istoga lista, da bi t. j. g. Miloš Šupuk iz Šibenika bio zaručanom potpisanojome oko 2000 dinara na neutrošeno električnu energiju, već potpisani priznaje, da je sasna tačan račun prikazan od g. Miloša Šupuka za potrošak energije u stanu potpisana i ambulatorijumu u Šibeniku. Uvjeren je potpisani, da g. Miloš Šupuk nije primio njegovo pismo, kojim je djelomično otkazao električnu energiju za 4 mjeseca u ambulatorijumu.

Zali zato potpisani, što je takovu neistinitu vijest dao tiskati u novinama, te ustede i sve ostale uvredljive izraze svoga dopisa na adresu g. Miloša Šupuka, te ga molu da ustegne dojavu, koju je proti njemu prikazao, radi prestupka uvrede poštenja i na kojoj je uređena rasprava za dan 31. maja 1924. pod Pr. 46/23 Kr. Okružnog Suda u Splitu, te se obvezuje platiti Din. 600 za parbeni trošak, i to kroz 14 dana.

Ovlaštuje potpisani g. Šupuka, da ovu izjavu objelodani u novinama.
Split, dne 31. juna 1924.

Zubar Josip Kessler.

*) Za članke pod ovim naslovom uredništvo ne odgovara.

I takovi danas kod njih vedre i oblače. Mi im uprav zavidimo!

Naši dopisi.

Iz ravnih kotara na početku srpnja 1924.

Zulum narednika Stričevića u Polači. Na oružničkoj stanici u Polači kod Benkovca, namješten je za narednika neki velikosrpski-radikal Pašićevac: »Stričević«, koji u svom hoće da preteče samog Pašića i Pribičevića i šteta da za njega, ovu dvojica dobrih ljudi još neznađu, pa da ga za to odlikuju kakovim ordenom, jer zbija ako ćemo po sili suditi od »revnoga« Stričevića niko ga bolje zaslužio nije u cijeloj Hrvatskiji, kao što će se viditi po ovom što ćemo sad iznijeti: Ovaj srbski fanatik čisto je sretan i blažen, kad prgoni pristase i prvake HRSS, ne gledajući da li su ovi ljudi što skrivili, znade ih Vlastima tužiti, te-reteći ih bezdušno i zlobno na svakojake načine čega bi se zdušan i svjestan čovjek začao!

Što je on počeo raditi u Polači, — to je pravi zulum, kakav se nije po Kotarim zbivao ni kad su po njima turci obitavali. Sudite kakav je to čovjek samo po ovome! U uzkrnim blagdanima dolazi u Polaču u pohode svojim rođacim i prijateljima naš Grgo Petković iz Budaka i kad je ovaj pošao svojoj kući, bio je dočekan na sred puta od narednika Stričevića oboružana revolvrom, te od istog bio ko jedan lopov interniran u oružničku stanicu, gdje ga je ovaj siloviti zulumčar, dobar jedan poldrug sata, gnjavio svakojakim nepristojnim i neljudskim riječtinama, — koje su izpod svakog ljudskog dostojanstva, — te kad je sav svoj bijes izkalio napokon ga je otpustio iz stanice sa ovim hajdučkim izrazom: »*vidi kući i da te nikud više nisam vidio u Polači!*« Tad se je mašio za revolver veleći: Vi ne možete ništa! Evo vidite ovo je sve!« Odmah nakon nekoliko dana p-sije ovog slučaja na isti način zgrabio je na sred puta ni kriva ni dužna Antu Prtenjaču p. Vida odbornika organizacije HRSS iz Polače, te kad je na njega izrigao ko pas svega i svašta, — pustio ga je na slobodu.

Ovo pako dana, kao da je pobješnio, te gdje god vidi kakovo društvo naših ljudi, da sjedi i da se razgovara, clo ga knjemu, te ga ra-

stjeruje. Tako se je nekidan iz para-slo kuo obično pod hladom odmarala jedna šaka naših težaka iz Polače i to ovih liča: Prtenjača Ante p. Vida, Prtenjača Marko Matin, Prtenjača Pere Šimin, Kulaš Karlo pk. Ante, Kulaš Ante p. Ante, Bobanović Joso p. Ante, Bobanović Božo Tomin, Kulaš Juko Križanov, Matošić Ive p. Ante, Matošić Šime Vicin, Ražnvić Dane p. Ivana, Žilić Ante p. Pavia, Čakarun Bare p. Mate, Kaštelanac Joso Karlov i Tuta Dume p. Kuzmana.

U sve 15 težaka!

Neki su spavali, a neki su se razgovarali. Kad ih je spazio narednik Stričević sav blažen dotrčao je k njima, napao ih onako po Pribičevićku kako samo on znade i on može i tu im se prkosno zaprietio i pobiježio njihova imena i podastrao prijavu kot. Poglavarstvu u Benkovcu, (užeći ih, da su obdržavali, jednu javnu skupštinu!) i za to ih je Pašićev eksponent, — kotarski poglavar Ivo Aničin odmah ekspres sebi prizvao i kaznio — nekoje po 8 dana a nekoje po 10 dana, a taj su zatvor morali odmah odastati.

Nije li ovo jedno čudo nečuveno? Jeli ovoga ikad doživio ovaj narod i sačekala ova zemlja?

Jeli ovo lična sjegurnost i sloboda? Ima li ovom primjera gdje na širokom svijetu?

Dakle nije slobodno više ni svojim prijateljim i rođacim u pohode doći, a niti se sastati u polju na radji, težak sa težakom, ni u gori, na paši, čoban, sa čobanom? Lije-po to! Onda, kad ko koga vidi, moru da jedan od drugog bježi?!

Nije li ovo prevršilo svaku mjeru i prešlo svaku granicu?

Ovo je jedan nečuvani zulum kojemu ncbi slično ni medju divljacim našao!

Ko ovako može raditi kao narednik Stričević? Ovako mogu raditi samo Pašićevi žandari.

Ustrišci.

Srpska javnost o optužbi protiv Radica. »Balkan«, iznenadjuje optužbu protiv Radica pa veli: »Optužba protiv Stjepana Radica je u našim masama primljena sa podsmehom i neverjicom, a u višim društvenim redovima kao jedan munevar, kao jedan trik, kao jedna ucjena, kao prijetojna puškom bez iskeka.

Dolje Jugoslavija! Tiskara ministra vanjskih poslova Jugoslavije dra Ničinčića izdala je letak ovoga sadržaja: »Zivela Ujedinjena Kraljevina! Živeo Kralj! Živela Srpska Nacionalna Omladina! Dole Jugoslavija! Dole izdajice Srpsva!«

Dolje senzacionalna otkrića »Novosti« o zloupotrebama sa državnim imovinom. Zemljoradnjače »Novosti« od 16. ov. mj., donose, na su samo finansijski razlozi prisilili Pribičevića da stupi u Pašićevu službu. 1922. god. uimao Josao Plevišić, demokrat i ondasaj pomoćnik ministra financija, odredju je 52 milijuna dinara kreuita za ishranu pasivnih kraljeva. Od toga je Hrvatsko slavonsko Gospodarsko (onda demokratsko!) društvo dobilo 27 milijuna, koji su upotrebljeni za nepoznate svrhe.

Pribičeviću je uspjelo da zataška ovu aferu. Ali kasnije je Narodna Banka iznova zatražila povratak zajma, pa je Pribičević jedini izlaz bio ulazak u službu Pašićevu. »Novosti« nadalje tvrde, da Pribičević kuša na račun državnih financija uspostu viti propalu »Balkansku Banku«. Ali radi-kali ne daju paru. Jedino su iz svoga dispozicionog fonda dali 8 milijuna dinara za Pribičevu štampu. Radi toga je Pribičević naredio Svetislavu Popoviću, ministru saobraćaja, da od velikih licencija na račun ratne odšteće oduzima izvjesni postotak za njegovu štampu.

»Novosti« na koncu iznose, da ministar pravde Dr. Grizogono uz pomoć zgrebskog advokata Laze Popovića, pravi poslove na račun sekvestra, i to sa sekvestrirovanim

Imanjem grofa Thurn-Taxisa. Simstolnosti demokraci i odale crpe koristi za sebe, pošto su im radikali sva druga sredstva zatvorili.

Ova su otkrića „Novosti“ izazvala buru negodovanja kod čitave beogradske neovisne javosti, koja traži strogu i bezodvlačnu istragu.

Poklik „Življa Hrvatska“ je izazvao. Prigodom župskoga sleta župe Ljutovida Posavskoga u Glini vikali su omladinici iz Zagreba „Življa Hrvatska“; „Živio Hrvatski Sokol“; „Življa hrvatska Glina“, te ih je radi tih povika kot predstojnik Pajić dan zatvoriti, jer da tim povikima izazivaju.

Međutim tamo prisutni zapovjednik oružničke postaje — inače rođeni Srbijanci — usprkos naloga predstojnika Pajića, pustio je odmah omladinice, rekavši da Hrvati u Hrvatskoj smiju vikati življa Hrvatska!

Eto dva mentaliteta, jedan patvoreni, a drugi čisti!!!

Hrvati neće smjeti nositi ni batine. — Dok državne vlasti po Liel i Banovini dijele svojim vjernim oružje i municiju, dotle se Hrvatima zabranjuje nositi batine. Prigodom župskoga sleta došlo je u Glinu oko dvadeset omladinaca iz Zagreba. Na kolodvoru ih je dočekao kot predstojnik Pajić i trideset žandara i oduzeo im batine. Na protest omladinaca zašto ne uzmu batine i Srbima, odgovorio je da Srbi smiju nositi batine jer su oni mirni element (Gosp. Pajić sigurno nije nikada išao da posjeti uze sudb stola u Petrinji, jer da je to ikada učinio uvjerio bi se — protivno).

Iz Hrv. Rep. Selj. Stranke.

Konferencija HRSS. i Hrv. Zajednice. Danas je održan sastanak predsjedništva HRSS i HZ Sastanku su prisustvovali: dr. Skuljić, dr. Bazala, dr. Lorković, dr. Maček dr. Besaricki, dr. Krujević i dr. Buć. Razgovarali su o momentalnoj političkoj situaciji, naročito o audijenciji dra Korusca i Nikole Pašića na Bledu. Što se tiče optužnice protiv g. Radića i HRSS suglasuju se, da je svrha ovoj kampanji samo ta, da se ua g. Radića i na HRSS primijeni Obznana i da se pokuša unijeti razdor u Blok, ne bi li potkralj Davidovića, da se odreče akcije opozicionog bloka.

Pristup u seljačku internacionalu. Prema izvještaju, potpisano na našeg predsjednika, oštampano u broju 29. „Slob. Doma“ hrvatska republikanska seljačka stranka je stupila u seljačku internacionalu. U izvještaju g. Radić potanko opisuje o-prosnu večeru, koju je predsjedništvo seljačke internacionalne priredilo njemu i njegovoj pratnji u počast. Večeri su prisustvovali predsjednik Ituskog Seljačkog Saveza, predsjednik Seljačke Internacionalne, a imao je da prisustvuje i Čičerin, koji je u zadnji čas bio zapriječen

Političke vijesti.

Nehrvatski profesori tu skoro u Splitu su držali nekakav kongres. Ovi mizetli Hrvata njihovu pjesnoću protiv hrvatskog naroda najpješje su tim u Splitu dokazali. Što nisu imali smjelosti, da na kongresu pvedu riječ o progonima njihovih kolega hrvatske narodnosti Pfu i na ovakve kolege!

Hrvatski učitelji, njih 400 sakupilo se je u Osijeku na 5 ov. mj, gdje su proslavili pedesetogodišnjicu Hrvatskog učiteljskog društva „Zajednica“. Svi učitelji jednodušno su istupili proti svakom progonaanju hrvatskih učitelja. Živili! ovakovi se množili i u našoj Dalmaciji!

Gradske vijesti.

Iz crne knjige. Dne 14. o. mj. na javnoj raspravi kot. Suda *Miho Jerinić* je bio radi prestupka §. 11 zakona o štampi osuđen na dva dana zatvora i ako je dokazao sa spisima prijavitelju državnim odvjetništvu, da je on u pogledu promjena na uredništvu lista udovoljio zahtjevima gore-navedenih paragrafa. I ovu kaznu treba zabilježiti u crnu knjigu progovstva Hrvata pod Osloboditeljima

Š. Klub „Krka“ odno je u srijedu prvu nagradu na veslačkoj utakmici u Splitu, pri natjecanju mladih društava. Nagradjen je pokalom Dra Stallia.

Hrvati, Republikanci, Seljaci i Radnici. Sutra se kupe u ovom našem hrvatskom gradu, odredi policij-sokola, medju kojima imade četjardi, koja služeći za plaću ovom pokvarenom režimu, proljevala je i proljeva našu nevinu i patničku krv. Oni ne dolaze da nas pozdrave ili da se s nama bratski razgovore. Dolaze da nas vrijeđaju i da se rugaju našim svetinjama. Niko od nas svjestan, čestit i pošten nemože i usniti je da se pridruži tom društvu. Svaki od nas nek ide svojim putem, pa će ruglo da njima samima na obraz padne. Sve to što se oko nas zbiva, nas se nimalo ne tiče. Strpljenja Nedaleko su i bižaju se dani, koji će nam donijeti puno veselja i slave!

Zalopjčke. Spjevao: Nikac od Rovina. Tko hoće spoznati velika dušu radnika, nek pročita ove pjesme, koje su štampane u Beogradu, nas zapljejuce, a u njima svaki, stih uvreda za uvredom Radića, hrvatskih narodnih zastupnika i cijelog roda Hrvata. Mi pjevamo slobodi i ljubavi, državni odvjetnik nas predlaže na smrt, Nika od Rovina grdi i psuje hrvatski narod — državni odvjetnik šuti kao mramorni kip. Možda je i za to dobio naredenje iz Beograda. U Beogradu vlada sloboda štampe i kad se Hrvate grdi, u Šibeniku se tlači štampa, kad se braću Sumadinice pozivlje na zajednički rad za poštenu sporazum.

Što je sa gradnjom lurske špije? Prošle zime saatao se je odbor žena, koji je bio zaključio da će pred crkvom av. Lavre graditi lursku špiju. Proračun je iznosio din 40.000.— U širem odboru bilo je preko 90 članica. Izmedju ovih bilo ih toliki broj dobro stojećih, da se je više od polovine troška moglo sakupiti izmedju samih odborica. Za predsjednicu odbora bila je izabrana gja. Ana Šare. U odbor za sakupljanje bile su izabraue razne gospodje i gradjanke. Medjutim se više ne čuje ništa o radu ovog odbora, niti nam je poznato da je ijedna gospodja hodila po gradu sakupljati dobrovoljne doprinose. Ako se izabrane gospodje ženiraju ovog svetog posla, onda neku polože časti i nek se biraju druge, koje će za dvije sedmice obići kuću do kuće i sakupiti nužnu svotu.

Općinska Uprava je izdala proglas za slet i pjesmu i proglas, su djeca jednog te istog oca, pa nije ni čudo, da su onakovi, kakovi su. Samo nema ni spomena hrvatskom imenu. U svakoj prigodi i kadgod mogu, sinovi hrvatskih šibenskih težaka, srame se svoga imena. Pa zašto, nego da se dodvore vlastodržcima, da ih ovi i nadalje ostave na vlasti, kao tubož prestavnike jedne velike partije, koja je do kraja prešla hrvatskim republikancima, u ostalo je pak nekoliko desetaka njih željnjih vlasti, — jedno mala klika: Kosti njihovih pokojnika mora da se prevrću i da ih proklinju, uad svetogrdnom izdajstvom hrvatskog imena, za koje su neumrlu pokojnici na potoke krvi lijevali, u borbi sa narodnim dušmanom. I ovi boće da govore u ime hrvatskog Šibenika. — Samo tako napred. Piše to u svoj rabaš, pantli, pa će dostojno, u svoje vrijeme i po zaslugi — nagraditi.

G. Đinko Sirovica, bivši tajnik šibenske općine, spjevao je jednu pjesmu za sutrašnji slet sokolaša u Šibeniku. U istoj se nalazi i ovi stihovi:

*U sujetskom silnom požaru
Spasen je barjak boji!*

U g. Sirovici se nismo nuno prevarili, ali nikada nismo mogli vjerovati, da će on, koji je učestvovao u radu „Hrvatskog Sokola“ u Šibeniku, on, koji je sudjelovao njegovim Kalvarijama, da će on tako lako zanijekati hrvatstvo i da će pjevati pjesme, izdajcima, koji su oskrvnuli, onaj slavol hrvatski barjak, pod kojim su šibenski Hrvati prodišli i Sokol i Šibenik, neustružio i junacki vojujući, proti našim narodnim dušmanima, a kojem barjaku je taj isti g. Sirovica, onda oduševljeno i zanosno-hrvatski pjevao. Ali na žalost mijenjaju se vremena, pa i ljudi u njima!

Prilbac je, po kazivanju njegovih teletica, imao svakako prisustvovati sletu svoga Sokola. Medjutim u zadnji čas je nastupio razočaranje, jer je morao ostati u Beogradu. Porijajala mu se stolica. I tako su teletici ostali pokunjani pa nema više onog oduševljenja za sutrašnji dan. Hvala se

gospoda, kako su za taj slučaj bili pripravili nekoliko parobroda, koji bi dovezili preko hiljadu četnika i pjasirali ih po Šibeniku, tako da se Hrvati ne bitoga dana ni živi pokazali. Da oni, u Šibeniku i okolici, nikogu nemadu, to i vrapci na krovu znadu. Za sve pak drugo bi se brinula Hrvatska Omladina, koja sve budno prati.

Izdav. i odg. ured. Medić Niko.
Tisak: Pučića Tiskara — Šibenik

Producanti i trgovcima vina.

Novo prvovrsne brastove vinske bačve, također i sa pocinčanim obručima, dobava odmah su skladišta uz najjeftinije cijene.

Traže se preprodavači za Hrvatsko primorje Dalmaciju i Otoke ponude slati na:

ZAGREBAČKA TVORNIKA BAČAVA D. D.
ZAGREB. I. Pošt. pretizac 182.

Povreda stida izabrane novele od najboljega talijanskoga humorista Pitigrillija. Dobije se po cijeni od Din. 25.— u knjižarnici Čulić i kod prodvoica: ANTE ŠUPUK, ŠIBENIK, Poljana.

Nedvojbena obilježja

»Pravog »FRANCKOVOG: dodatka kavi- i to: lne »Franck- i »mlinac« naročito se ističu na novoj, smeđe-plavo-bijeloj etiketi, za kutija. »Pravi »FRANCK: a mlincem« nenadkriljiv je u aromi, teku i izdašnosti. —

Opletene bocune

(demižone) u svakoj količini od 3 do 50 litara razaslijem poštom ili želježnicom uz najjeftinije cijene. Veliki izbor staklene, porculanske i luksuzne robe. STAKLENE PLOČE svake vrsti, brušena i nebrušena OGLEDALA.

REX i ULTRAREFORM boce i lonce za ukuhavanje voća preporuča Staklana VJ. FRANZ, Zagreb

Jelačićev trg. 7.
Specijalno skladište ljekarskih bočica i laborat. robe.

„DRINA“ najbolji sapun

Proizvadjia sliedeće specialitete:

SAPUN

MARSEILLE bijeli i žuti
DRINA extra žuti
ZELENI BARI

Tražite odmah naše izvanredne ponude

Cijene umjerene — Poslužba lačna — Pakovanje u sanducima — Solidnim trgovcima prodajemo na isplatu uz pritek

„DRINA“ tvornica sapuna i svijeća d. s. o. j. u Šibeniku.